



DEONTOLOGISCHE CODE VOOR LOKALE MANDATARISSEN

Vastgesteld bij besluit gemeenteraad op 22/10/2019
Vastgesteld bij besluit OCMW-raad op 22/10/2019

INLEIDING

Artikel 1:

De deontologische code is van toepassing op de lokale mandatarissen.

Voor de gemeente worden hieronder begrepen:

- de voorzitter van de gemeenteraad,
- de gemeenteraadsleden,
- de burgemeester,
- de schepenen.

Voor het OCMW worden hieronder begrepen:

- de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn,
- de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn,
- de voorzitter van het vast bureau,
- de leden van het vast bureau,
- de voorzitter van het bijzonder comité voor de sociale dienst,
- de leden van het bijzonder comité voor de sociale dienst.

Deze code is bij uitbreiding eveneens van toepassing op de medewerkers van de lokale mandatarissen, welke ook hun statuut of hoedanigheid is (kabinets- en fractiemedewerkers), en op de vertrouwenspersonen.

Lokale mandatarissen die namens de gemeente/het OCMW andere mandaten bekleden, zijn in die hoedanigheid eveneens ertoe gehouden de bepalingen van de deontologische code na te leven. Dit geldt zowel voor de mandaten die rechtstreeks in verband staan met hun ambt als voor alle hiervan afgeleide mandaten.

Indien een mandaat namens de gemeente/het OCMW wordt opgenomen door een extern persoon, dus niet vermeld onder de eerste paragraaf van dit artikel, zal bij diens aanstelling gevraagd worden deze deontologische code te onderschrijven.

Zij zullen er tevens over waken dat zij, ook buiten het kader van deze mandaten, geen dienstverlenende activiteiten ontplooiën die afbreuk doen aan de eer en de waardigheid van hun ambt.

BELANGENVERMENGING EN DE SCHIJN ERVAN

Artikel 2:

Een lokale mandataris mag zijn/haar invloed en stem niet gebruiken voor het eigen persoonlijk belang. Dat mag ook niet voor het persoonlijk belang van een ander persoon of het belang van een organisatie bij wie hij/zij een directe of indirecte betrokkenheid heeft.

Er worden beslissingen genomen ten voordele van het algemeen belang. Daarom mogen lokale mandatarissen niet deelnemen aan de bespreking en stemming wanneer ze zelf een rechtstreeks belang hebben bij een dossier. Dat belang kan persoonlijk zijn, maar kan ook als vertegenwoordiger (bijvoorbeeld in de rol van voorzitter van een sportvereniging) of via de huwelijkspartner of de persoon waarmee de lokale mandataris wettelijk samenwoont. Een rechtstreeks 'belang' hoeft geen financieel belang te zijn, maar kan ook moreel van aard zijn.

Lokale mandatarissen beoordelen in eerste instantie zelf of er sprake is van een rechtstreeks belang waardoor mogelijke belangenvermenging zou kunnen ontstaan tijdens de besluitvorming. Echter de politieke organen waken er eveneens over dat (de schijn van) belangenvermenging zo veel als mogelijk voorkomen wordt.

Belangenvermenging kan al ontstaan vooraleer het punt op de raad of een ander politiek orgaan besproken wordt. Een lokale mandataris heeft daar aandacht voor en zorgt dat er, naast de wettelijke bepalingen om bij een rechtstreeks belang niet deel te nemen aan de stemming en bespreking van een punt, ook geen beïnvloeding is (voor een ander belang dan het algemene) in andere fasen van het besluitvormingsproces.

Elk lokale mandataris zorgt ervoor dat in contacten met de burger nooit de schijn gewekt wordt dat particuliere belangen begunstigd (kunnen) worden.

Artikel 3:

Een lokale mandataris gaat actief en uit zichzelf alle vormen van belangenvermenging, en zelfs de schijn daarvan, tegen. Een lokale mandataris neemt geen deel aan de bespreking en de stemming wanneer er sprake is van een beslissing waarbij belangenvermenging speelt.

Artikel 4:

Een lokale mandataris beseft dat mogelijke belangenvermenging niet beperkt is tot de bespreking en stemming. Daarom zorgt een lokale mandataris dat er ook geen enkele beïnvloeding is tijdens de andere fasen van het besluitvormingsproces.

Artikel 5:

Een lokale mandataris zorgt dat bij contacten met de burger nooit de schijn gewekt wordt dat particuliere belangen begunstigd (kunnen) worden.

Artikel 6:

Een lokale mandataris mag de in artikel 10 van het Decreet Lokaal Bestuur genoemde functies niet uitoefenen.

Artikel 7:

Een lokale mandataris mag de in artikel 27 § 2 van het Decreet Lokaal Bestuur genoemde overeenkomsten en handelingen niet aangaan.

Artikel 8:

Ter bevordering van de transparantie en om schijn van partijdigheid te voorkomen, meldt een lokale mandataris aan de algemeen directeur welke betaalde en onbetaalde mandaten hij/zij vervult naast het politiek mandaat bij het lokaal bestuur.

Artikel 9:

Een lokale mandataris meldt aan de algemeen directeur wanneer hij/zij substantiële financiële belangen heeft (bijvoorbeeld aandelen of opties) in een onderneming waarmee de gemeente/het OCMW zaken doet of waarin de gemeente/het OCMW een belang heeft.

Artikel 10:

De door een lokale mandataris gemelde mandaten en substantiële financiële belangen zijn openbaar en worden ter inzage gelegd. Ook een tussentijds ontstaan mandaat of belang moet meegedeeld worden. De algemeen directeur of een personeelslid dat daartoe door de algemeen directeur werd aangewezen, draagt zorg voor een geactualiseerde openbare lijst van gemelde mandaten en belangen.

CORRUPTIE EN DE SCHIJN ERVAN

Artikel 11:

Een lokale mandataris mag zijn/haar invloed en stem niet laten kopen of beïnvloeden door geld, goederen, diensten of andere gunsten die hem/haar gegeven of beloofd werden.

Artikel 12:

Een lokale mandataris moet actief en uit zichzelf de schijn van corruptie tegengaan.

AANNEMEN VAN GESCHENKEN

Artikel 13:

Een lokale mandataris neemt geen geschenken aan die hem/haar door zijn/haar functie worden aangeboden. Dit geldt zeker wanneer de aanvaarding ervan ertoe zou kunnen leiden dat het persoonlijk belang van de lokale mandataris boven het gemeentelijk belang komt te staan. Eventueel uitgezonderd zijn de incidentele, kleine attenties (zoals een bloemetje of een fles wijn) waarbij de schijn van corruptie en beïnvloeding minimaal is én waarbij minstens aan één van de onderstaande voorwaarden voldaan wordt:

- het weigeren of teruggeven van het geschenk zou de gever ernstig kwetsen of bijzonder in verlegenheid brengen,
- de overhandiging van het geschenk vindt in het openbaar plaats,
- het terugbezorgen van het geschenk is praktisch onwerkbaar,
- het gaat om een prijs die door de lokale mandataris gewonnen wordt bij een tombola of activiteit.

Artikel 14:

Als geschenken (al dan niet volgens de regels in artikel 13 van deze deontologische code) in het bezit komen van een lokale mandataris, wordt dit door de lokale mandataris gemeld aan de algemeen directeur.

Afhankelijk van de aard van het geschenk en de omstandigheden waarin het gegeven werd, wordt het ofwel alsnog terugbezorgd, ofwel eigendom van de gemeente/het OCMW. De algemeen directeur laat deze giften registreren en geeft ze in alle transparantie een gemeentelijke/OCMW bestemming.

Artikel 15:

De gemeenteraad/OCMW-raad kan in concrete gevallen afwijken van de regels die gelden over het aannemen van geschenken. Dit kan enkel in volledige openbaarheid.

AANNEMEN VAN PERSOONLIJKE GESCHENKEN, VOORDELEN EN DIENSTEN

Artikel 16:

Een lokale mandataris accepteert geen persoonlijke geschenken, voordelen of diensten van anderen, die hem/haar uit door zijn/haar functie worden aangeboden, ontvangen, tenzij aan alle onderstaande voorwaarden voldaan wordt:

- het weigeren ervan maakt het raadswerk onmogelijk of onwerkbaar,
- de schijn van corruptie of beïnvloeding is minimaal.

Artikel 17:

Een lokale mandataris gebruikt die persoonlijke geschenken, voordelen of diensten die voor zijn/haar raadswerk aangenomen mogen worden nooit voor privédoeleinden.

AANNEMEN VAN UITNODIGINGEN

Artikel 18:

Een lokale mandataris accepteert uitnodigingen (lunches, diners, recepties en andere) die door anderen betaald of gefinancierd worden enkel wanneer aan alle onderstaande voorwaarden voldaan wordt:

- de uitnodiging behoort tot de uitoefening van het raadswerk,
- de aanwezigheid kan worden beschouwd als functioneel (protocolaire taken, formele vertegenwoordiging van de gemeente/het OCMW, ...),
- de schijn van corruptie of beïnvloeding is minimaal.

HET ACCEPTEREN VAN REIZEN, VERBLIJVEN EN WERKBEZOeken

Artikel 19:

Een lokale mandataris accepteert werkbezoeken, waarbij reis- en verblijfkosten door anderen betaald worden alleen bij hoge uitzondering. Een dergelijke invitatie dient altijd besproken te worden binnen het orgaan waarvan hij of zij lid is. De invitatie kan alleen geaccepteerd worden wanneer het bezoek aantoonbaar van belang is voor de gemeente/het OCMW en de schijn van corruptie of beïnvloeding minimaal is. Van een dergelijk werkbezoek wordt altijd (schriftelijk) verslag gedaan aan de raad.

HET GEBRUIK VAN FACILITEITEN EN MIDDELEN VAN HET LOKAAL BESTUUR

Artikel 20:

Een lokale mandataris houdt zich aan de regels die vastgelegd zijn over het gebruik van faciliteiten en middelen van het lokaal bestuur.

Artikel 21:

Een lokale mandataris houdt zich aan de regels die vastgesteld zijn voor het gebruik van interne voorzieningen die voor het mandaat worden voorzien zoals opgenomen in het huishoudelijk reglement.

Artikel 22:

Een lokale mandataris houdt zich aan de regels over onkostenvergoedingen zoals vastgesteld in het huishoudelijk reglement.

OMGAAN MET INFORMATIE

Artikel 23:

De gemeenteraad/OCMW-raad werkt onder het principe van principiële openbaarheid. Zij ziet erop toe dat het college van burgemeester en schepenen/het vast bureau alle relevante informatie aangaande dossiers, stukken en akten openbaar toegankelijk maakt binnen de wettelijke en decretale grenzen.

De gemeenteraad/OCMW-raad vergadert in sommige (door de decreetgever bepaalde) gevallen ook in de beslotenheid. Dit gebeurt wanneer punten de persoonlijke levenssfeer raken, wanneer anders de openbare orde in het gedrang komt of wanneer er ernstige bezwaren zijn tegen de openbaarheid. Bij besloten vergaderingen geldt een geheimhoudingsplicht.

De raad heeft het recht ook zelf geïnformeerd te worden. Het college of het vast bureau verstrekt alle inlichtingen die een raadslid nodig heeft voor de uitoefening van zijn/haar taak. Daarnaast geeft het college of het vast bureau inlichtingen die raadsleden mondeling of schriftelijk vragen. De wijze waarop dit gebeurt wordt vastgesteld in het huishoudelijk reglement. De lokale mandataris gaat altijd discreet, dat wil zeggen voorzichtig, om met de informatie verkregen door zijn/haar mandaat.

Ook in de rol van informatieverstrekker aan de burger is de lokale mandataris zich bewust van het risico op belangenvermenging en corruptie.

Artikel 24:

Een lokale mandataris doet het nodige om het beleid bekend te maken en heeft de mogelijkheid om eigen mediakanalen in te zetten waarop de lokale mandataris een politieke boodschap kwijt kan en waarop de lokale mandataris zich kan profileren. De lokale mandataris schenkt bijzondere aandacht aan een zo groot mogelijke toegankelijkheid van de informatie, zowel wat de presentatie (taal- en beeldgebruik), als de bereikbaarheid, met inbegrip van de mediakeuze, ervan betreft. De lokale mandataris respecteert de scheiding tussen politieke communicatie en overheidscommunicatie.

Politieke communicatie is communicatie door politici over politieke ideeën en is van nature niet neutraal. Een lokale mandataris maakt daarom in zijn/haar communicatie met derden altijd duidelijk het onderscheid of de lokale mandataris in naam van het bestuur of in eigen naam (of politieke partij) informatie verspreidt.

Overheidscommunicatie gebeurt door overheidsdiensten en -medewerkers, het is vaak communicatie over 'beslist beleid' en vertrekt vanuit een algemeen belang. De overheidscommunicatie van de gemeente Londerzeel wordt steeds aangeduid met het gemeentelijke logo. Dit logo is een gedeponeerde beeldmerk bij het Benelux-Bureau voor de Intellectuele Eigendom en is eigendom van het gemeentebestuur. Het mag enkel gebruikt worden voor het aanduiden van de officiële gemeentelijke overheidscommunicatie. Het gebruik door lokale mandatarissen of politieke partijen (of andere organisaties,... zonder toestemming) is daardoor niet toegelaten, ook niet louter illustratief.

De overheid maakt steeds gebruik van de taal van het taalgebied waarbinnen zij communiceert.

Artikel 25:

Een lokale mandataris is gebonden aan het beroepsgeheim wanneer hij/zij door de functie van lokale mandataris kennis krijgt van geheimen die door personen aan de gemeente/het OCMW zijn toevertrouwd. Bekendmaking van deze geheimen is verboden, behalve wanneer de wet de openbaring oplegt of mogelijk maakt.

Artikel 26:

Naast het strenge beroepsgeheim geldt eveneens een geheimhoudingsplicht voor lokale mandatarissen. Deze plicht beschermt wat besproken wordt tijdens een besloten vergadering (feiten, meningen, overwegingen...). Deze plicht gaat verder dan de persoonlijke gegevens van hulpaanvragers. Ook persoonlijke gegevens van anderen (bijvoorbeeld personeelsleden) moeten beschermd worden.

Artikel 27:

Een lokale mandataris heeft een algemene discretieplicht. Hij/zij gaat op discrete en voorzichtige wijze om met de informatie die hem/haar toekomt in de uitoefening van zijn/haar functie.

Artikel 28:

Een lokale mandataris gebruikt de informatie die hij/zij kreeg door de uitoefening van zijn/haar functie enkel voor zijn/haar raadswerk en niet voor zijn/haar persoonlijk belang of voor het persoonlijk belang van anderen.

Artikel 29:

Een lokale mandataris maakt brieven niet openbaar en stuurt e-mails niet door wanneer het niet zeker is dat de afzender daarmee zou instemmen. Bij twijfel over de bedoeling van de afzender wordt de expliciete toestemming gevraagd.

ONDERLINGE ONGANG, AFSPRAKEN OVER VERGADERINGEN EN ONGANG MET AMBTENAREN

Artikel 30:

Raadsleden gaan respectvol om met elkaar, de leden van het college en de personeelsleden van de gemeente.

Raadsleden gaan respectvol om met elkaar, de voorzitter en de leden van het vast bureau, de voorzitter en de leden van het bijzonder comité voor de sociale dienst en de personeelsleden van het OCMW.

Lokale mandatarissen en ambtenaren brengen respect op voor elkaars standpunten en respecteren elkaars spreekrecht en spreekplicht. Feitelijke informatie moet daarbij steeds correct, volledig en objectief worden gepresenteerd.

Artikel 31:

Raadsleden richten zich tot elkaar, de leden van het college/het vast bureau en de leden van het bijzonder comité, de algemeen directeur en de andere personeelsleden op een correcte wijze en dit zowel verbaal, non-verbaal als schriftelijk, inclusief de elektronische communicatie.

Mandatarissen handelen hierbij altijd in overeenstemming met de richtlijnen, wetten, decreten, reglementen en verordeningen die van toepassing zijn.

Artikel 32:

Lokale mandatarissen houden zich tijdens vergaderingen van de politieke organen aan het huishoudelijk reglement en volgen de aanwijzingen van de voorzitter hierover op.

Artikel 33:

Lokale mandatarissen onthouden zich in het openbaar, dus ook in openbare raads- en commissievergaderingen, van negatieve uitlatingen over individuele personeelsleden.

Artikel 34:

In de omgang met het ambtenarenkorps geldt voor de lokale mandatarissen dat zij bij de uitoefening van hun ambt aan personeelsleden de ruimte laten hun opdrachten waar te maken.

Lokale mandatarissen geven geen rechtstreekse opdrachten aan ambtenaren. Er bestaat geen hiërarchische relatie tussen beiden.

Geen enkele lokale mandataris zal aan een ambtenaar vragen zijn advies te herschrijven.

Artikel 35:

Lokale mandatarissen informeren bij communicatie met ambtenaren steeds een lid van het gezamenlijk managementteam van de gemeente en het OCMW. (bv. in cc plaatsen bij een mail). Enkel via deze werkwijze kan de vinger aan de pols worden gehouden van wat de noden zijn.

Individuele schepenen werken samen met de leden van het gezamenlijke managementteam. Ze hebben op gestructureerde manier regelmatig overleg met de betrokken afdelingshoofden.

Het college van burgemeester en schepenen en het vast bureau zijn de motor van het proces van beleidsvoering. Het gezamenlijke managementteam is verantwoordelijk voor de sturing van de organisatie van de gemeente en het OCMW. Beiden respecteren elkaars opdracht.

De algemeen directeur, en bij uitbreiding het managementteam, zorgt voor de doorstroming van de beleidsvoorstellen van de diensten naar het college van burgemeester en schepenen en het vast bureau en de doorstroming van de beleidskeuzes naar de diensten.

Artikel 36:

Lokale mandatarissen engageren zich ertoe om geen vragen tot dienstverlening aan ambtenaren te richten wanneer ze weten dat ze ingaan tegen de vastgestelde regels.

Lokale mandatarissen onthouden zich van elke bemiddeling in de normale dienstverlening. Zo ook zullen zij zich ervan onthouden om bij de burger de indruk te wekken dat slechts door hun tussenkomst deze "normale" dienstverlening kon worden verkregen.

Artikel 37:

Bij het ontvangen van klachten verwijst de mandataris de burger rechtstreeks door naar de bevoegde ambtenaar voor registratie en opvolging van de klacht.

Artikel 38:

Lokale mandatarissen gaan zorgvuldig en correct om met informatie waarover zij beschikken vanuit hun ambt. Zij verstrekken geen geheime en vertrouwelijke informatie aan externen.

Lokale mandatarissen verspreiden tijdens de uitoefening van hun functie geen foto's van personeelsleden, administratieve documenten, beelden en plannen in politieke communicatie, tenzij deze reeds via de geijkte kanalen werden goedgekeurd.

Artikel 39:

Een ontwerptekst van briefwisseling kan niet aangepast worden nadat deze door de communicatiedienst werd nagekeken en geïllustreerd, tenzij op vraag van de twee bevoegde ondertekenaars.

Het kan niet de bedoeling zijn dat in- en uitgaande briefwisseling via één of meerdere schepenen verloopt alvorens deze kan behandeld of ondertekend worden. Uiteraard kan iedere mandataris post factum via de toepasselijke regels inzake vragen in de in- en uitgaande briefwisseling, weliswaar niet op systematische wijze.

Artikel 40:

Lokale mandatarissen maken voldoende tijd vrij om hun mandaat kwalitatief uit te oefenen.

Artikel 41:

Volgende informatie wordt door de administratie jaarlijks gerapporteerd aan de gemeenteraad/OCMW-raad:

- aanwezigheden op alle zittingen en alle officiële vergaderingen,
- gevolgde opleidingen,
- ontvangen gelden (zittingvergoedingen en onkostenvergoedingen).

NALEVING EN HANDHAVING VAN DE DEONTOLOGISCHE CODE

Artikel 42:

Het toezien op de naleving van de deontologische code is een gedeelde verantwoordelijkheid van alle betrokkenen. De gemeenteraad/OCMW-raad maakt daarom onderlinge afspraken inzake de procedures en rollen aangaande de handhaving van de deontologische code. Hierin staan drie principes centraal:

- de handhaving is onpartijdig,
- men is terughoudend met publiciteit,
- men gaat zorgvuldig om met de vermeende schender.

Artikel 43:

Elk orgaan ziet erop toe dat de fracties en de individuele lokale mandatarissen volgens de deontologische code handelen.

Er zijn verschillende fasen te onderscheiden die spelen bij het toezien op de naleving van de deontologische code, namelijk:

- het voorkomen van mogelijke schendingen,
- het signaleren van vermoedens van schendingen van de deontologische code,
- het eventueel onderzoeken van vermoedens van schendingen van de deontologische code,
- het eventueel zich uitspreken over schendingen van de deontologische code.

HET VOORKOMEN VAN MOGELIJKE SCHENDINGEN

Artikel 44:

Wanneer een lokale mandataris twijfelt of een handeling die hij/zij wil verrichten een overtreding van de deontologische code zou kunnen zijn, wint de mandataris hierover advies in bij de voorzitter van het orgaan waarvan hij/zij lid is. In tweede orde kan hij/zij hierover ook advies inwinnen bij de algemeen directeur of het personeelslid dat door de algemeen directeur daartoe werd aangewezen.

Artikel 45:

Wanneer een lokale mandataris twijfelt over een nog niet uitgevoerde handeling van een andere lokale mandataris, dan waarschuwt hij/zij die persoon. De lokale mandataris verwoordt de twijfels en verwijst de betrokkene zo nodig door naar de voorzitter van het orgaan waarvan hij/zij lid is. Wanneer er twijfels bestaan omtrent een nog niet uitgevoerde handeling van de voorzitter van een orgaan, dan richt de lokale mandataris zich tot de algemeen directeur of het personeelslid dat door de algemeen directeur daartoe werd aangewezen.

HET SIGNALEREN VAN VERMOEDENS VAN SCHENDINGEN

Artikel 46:

Wanneer een lokale mandataris vermoedt dat een regel van de deontologische code is overtreden door een andere lokale mandataris, dan kan hij/zij hiervan melding maken bij de voorzitter van het orgaan waarvan hij/zij lid is.

Indien de lokale mandataris vermoedt dat de voorzitter van het orgaan waarvan hij lid is de deontologische code heeft overtreden, dan kan hij/zij zich richten tot de algemeen directeur of tot het personeelslid dat door de algemeen directeur daartoe werd aangewezen.

Indien het vermoeden van een schending blijft bestaan, meldt de lokale mandataris dit aan de voorzitter van de gemeenteraad/de voorzitter van de OCMW-raad, die dan meteen doorverwijst naar de daartoe aangewezen persoon of instantie om een vooronderzoek te doen.

Indien het vermoeden van schending blijft bestaan t.a.v. de voorzitter van de gemeenteraad/de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn, dan meldt de lokale mandataris dit aan de algemeen directeur of aan het personeelslid dat door de algemeen directeur werd aangewezen, die dan meteen doorverwijst naar de daartoe aangewezen persoon of instantie om een vooronderzoek te doen.

Artikel 47:

In de procedure is voorzien dat een personeelslid een meldingsplicht heeft bij de algemeen directeur wanneer deze een vraag ontvangt van een lokale mandataris die in strijd met regels of afspraken werden gesteld. Vervolgens zal de algemeen directeur het college van burgemeester en schepenen en het vast bureau hiervan inlichten.

HET ZICH UITSPREKEN OVER SCHENDINGEN

Artikel 48:

Wanneer respectievelijk de voorzitter van het bevoegde orgaan of de algemeen directeur, en bij uitbreiding de persoon die werd aangeduid door de algemeen directeur, een melding hebben gekregen van een overtreding van een regel van de deontologische code, kunnen de bevoegde instanties worden verwittigd zodat gepaste maatregelen kunnen genomen worden.